

Munich Personal RePEc Archive

Why did Spain win Euro 2008 Football Tournament?

HALICIOGLU, Ferda

Department of Economics, Yeditepe University

2008

Online at <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/9735/>

MPRA Paper No. 9735, posted 25. July 2008 / 21:22

**Euro 2008'i Neden İspanya kazandı ?
(Why did Spain win Euro 2008 Football Tournament?)**

Abstract

This article analyses statistical reasoning of Spain's Euro 2008 success. It argues that Spain success is related to its high level of domestic competition. This line argument was also supported with the examples from previous Euro football tournaments.

Ferda HALICIOĞLU
Ekonomi Bölümü
Yeditepe Üniversitesi
İstanbul
fhalicioglu@yeditepe.edu.tr
www.ferda-halicioglu.com

Giriş

Haziran 2008 içinde İsviçre ve Avusturya da yapılan, eski adıyla Avurpa uluslar yeni adıyla Euro futbol şampiyonasını, İspanya kazandı. Turnuva öncesi İspanya bahis şirketlerine göre kupayı kazanacak en muhtemel ikinci ülke konumundaydı. Bu tür futbol turnuvalarının sonuçlarını önceden tahmin etmek için çeşitli istatistiksel ve ekonometrik modeller kullanılmaktadır. Bu makalenin amacı Euro 2008 benzeri uluslararası futbol turnuvalarının sonuçlarını önceden tahmin etmeye yönelik basit bir yöntemi özet şeklinde tanıtmak ve Euro 2008' i kazanan İspanya'nın başarısının tesadüf olmadığını ortaya koymaktır.

Futbol basit bir spor olmaktan çıkıp, küresel bir endüstriye dönüşmüştür. Dünya ticaretinin yaklaşık %3'ü spor sektörüne aittir. FİFA'ya üye 200'den fazla ülkede 200 milyondan fazla lisanslı futbolcu bulunmaktadır. Dünyada futbolun bu kadar yaygın ve sevilen bir spor olmasının temel sebebi ise neredeyse herkes tarafından ve her yerde yapılacak bir özellik taşımasıdır. Futbol aynı zamanda süprizlere açık bir oyundur. Top yuvarlaktır, maç 90 dakikadır gibi deyimler maç sonuçlarını öngörme zorluğunu ifade ederler. Bireysel maç sonuçlarına yönelik tahminler yapılabildiği gibi, turnavalarda ve ligler içinde çeşitli tahminler yapmak mümkündür. Bu tahminlerin bazıları nesnel bazıları ise öznel dirler. Bu nedenledir ki her insan rahatlıkla futbol konuşup tartışabilmektedir. Öznel tahminler için herhangi bir method kullanmaya ihtiyaç yoktur. İyi bir futbol izleyicisi olmak yeterlidir. Nesnel tahminler ise genellikle istatistiksel/ekonometrik yöntemlere dayalıdır. Bu yöntemler içinde hangisinin en doğru sonuçları verdiği ise bilimsel düzeyde tartışılmaktadır.

Futbolda rekabet düzeyinin ölçümü

Futboldaki istatistiksel rekabet ölçümünün ana çıkış noktası şöyle açıklanabilir. Eğer bir ülkede oynanan futbol liginde rekabet düzeyi yüksek ise, o ülkenin ulusal takımının uluslararası futbol turnuvalarda başarılı olması şansı da yüksek olacaktır. Diğer bir deyişle rekabet başarıyı getirir. Futbolda rekabeti ölçmenin çeşitli istatistiksel yöntemleri vardır. Bu yöntemlerden biri ise sezon sonunda oluşan puan cetvellerinden istatistiksel bir değer ölçütü olan 'Değişim Katsayısını' (DK) kullanmaktır. DK değeri 0 (sıfır) ve 1 arasındadır. DK değeri 0'a yaklaştıkça futbolda rekabet düzeyinin arttığı kabul edilir, DK değeri 1'e yaklaşıncaya rekabet düzeyinin azaldığı varsayılır. Bu ölçme yöntemi kullanılarak, ülkelerin futbolda rekabet düzeylerini ölçüp onları en rekabetçi ülkeden en az rekabetçi ülkeye göre sıralamak mümkündür. Bu amaçla Euro 2008'e katılan 16 ülkenin DK değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamalarda her ülkenin en üst futbol liginin sezon sonu puan cetvelleri kullanılmıştır. Bu çalışmada 1996-2008 yılları arasındaki 12 sezon kullanılmıştır. DK değerlerinin 12 ve 6 yıllık ortalamaları ile son sezonlara ait değerler bu analizde kullanılmıştır. 12 yıllık DK ortalamaları futbolda rekabetin uzun dönemde de var olup olmadığını göstermesi bakımından önemlidir. 6 yıllık DK ortalamaları ise orta dönemde futbolda rekabetçi dengiyi verir. Son sezona ait DK değerleri ise kısa dönem futbol rekabet düzeyini gösterirler. Tablo 1, 12, 6 ve 1 yıllık DK değerlerini göstermektedir. DK değerlerine Euro 2008'e katılan 16 ülke en rekabetçi düzeyden en az rekabetçi duruma göre 1996-2008 döneminde sıralanmışlardır. Buna göre futbolda rekabet düzeyinin en yüksek olduğu ülke Fransadır. Çünkü Fransa uzun, orta ve kısa dönemde en düşük DK değerlerine sahiptir. Fransa'nın futbolda 1998 Dünya ve 2000 Avurpa şampiyonu olmasının altında yatan temel bir etken, futbol liginde rekabetin yüksek olmasıdır. Benzer şekilde sıralamada yer alan en üst düzeydeki üç ülkeden diğer ikisi ise İspanya ve Almanyadır. Bu ülkelerden Almanya Euro 1996'yı kazanmış ve 2004 Dünya kupasında ise ikinci olmuştur.

DK sıralamasına benzer bir sıralamayı da FIFA yapmaktadır. FIFA ülke futbol sıralaması uluslararası maçlar baz alınarak ve aylık olarak ağustos 1993'den beri yapılmaktadır. Bu

sıralamalar ayrıca her konfederasyon, örneğin UEFA, için de yapılmaktadır. FIFA veya UEFA sıralamasında bir ülkenin uluslararası turnuvalarda başarılı olup olmayacağı konusunda bir gösterge olabilir. Bu nedenle hem DK hem de UEFA sıralamaları Euro 1996, Euro 2000, Euro 2004 ve Euro 2008 de yer alan ülkeler içinde yapılmıştır. Tablo 2 bu sıralamaları göstermektedir. Tablo 2 uluslararası başarı ile yurtiçi futbol rekabet düzeyi arasında çok yoğun bir ilişki olduğunu göstermektedir. Örneğin Euro 1996 şampiyonu Almanya olmuştur. Almanya DK sıralamasına göre 2. UEFA'ya göre ise 1.sıradadır. Euro 2000'i Fransa almıştı. Fransa DK sıralamasında 1. UEFA'da ise 2.sıradadır. Euro 2004 ise futbolda her zaman sürprizlerin olabileceğine ilişkin güzel bir örnektir. Yunanistan'ın şampiyon olduğu bu turnuvada, DK ve UEFA sıralaması yoluyla şampiyon ülkeyi bazen tahmin etmenin mümkün olmadığı görülmektedir. Çünkü Euro 2000 öncesi Yunanistan DK sıralamasında sonuncu, UEFA sıralamasında ise 18.sırada yer alıyordu. Ayrıca turnuva öncesi hiç kimse Yunanistan'a şans tanımıyordu. Örneğin bahis şirketleri Yunanistan'ın şampiyonluğuna 1'e 100 vermekteydiler. Yunanistan'ın şampiyona boyunca oynadığı kısır ve defans ağırlıklı futbol ise tüm seyircilerin tepkisini çekmişti. Euro 2004'ün favorileri ise Fransa, Almanya, İngiltere ve İspanya olarak sıralanmıştı. Bu ülkeler hem DK da hem de UEFA sıralamalarında en üst düzeyde yer almışlardı, bakınız Tablo 2.

Bahis şirketleride uluslararası turnuvalar öncesi çeşitli bahis oranları ile şampiyon olabilecek ülke veya takımı belirlemeye yönelik tahminlerde bulunurlar. Bahis şirketlerinin kullandığı yöntemler daha karmaşık bir yapıdadırlar. Bazı bahis şirketlerine ait Euro 2008'e ait bahis oranları Tablo 3'de verilmiştir. Tablo 3'de yer alan 5 bahis şirketide Almanya'yı Euro 2008'i kazanacak en favori ülke olarak görmekteydiler. İspanya, İtalya, Portekiz ve Fransa ise diğer favori ülkeler idi. Bu favori ülkelerden üçü, Fransa, İspanya, ve Almanya aynı zamanda DK sıralamasında da ilk üçde yer almıştırlar, bakınız Tablo 2. İspanya'nın turnuvadaki tüm maçları kazanması bu durumun bir yansımasıdır. Tablo 1 ve 2 dikkatli bir şekilde analiz edildiğinde görülecektir ki, İspanya'nın başarısı tesadüf veya şansa bağlı değildir. İspanya'nın başarısındaki temel faktör, yurtiçi futbol rekabet düzeyinin çok yüksek olmasıdır. Çünkü İspanya, turnuva öncesi hem yurtiçi futbol rekabet düzeyinde hem de UEFA sıralamasında en rekabetçi ikinci futbol ülkesi durumundaydı, bakınız Tablo 1 ve 2. Dolayısıyla yurtiçi futbol rekabet düzeyi uluslararası başarıyı belirlemede çok önemli bir faktör olmaktadır.

Türkiye'nin Euro 2008 başarısının değerlendirilmesi

Türkiye 3. kez Avrupa şampiyonasına katıldı. Euro 1996 için Tablo 2'ye bakıldığında Türkiye hem DK hem de UEFA sıralamasında son sırada yer almaktadır. Yani istatistiksel olarak turnuvanın en zayıf takımı durumundaydı. Dolayısıyla istatistiksel olarak turnuvada başarılı olması mümkün görülüyordu. Nitekim Türkiye grubunda yer alan Hırvatistan, Portekiz ve Danimarka'ya yenilerek tek gol atamadan turnuvaya veda etmişti. Euro 2000 için Tablo 2'ye bakılırsa Türkiye'nin grubunda yer aldığı tüm takımlardan (İtalya, İsveç ve Belçika) hem DK hem de UEFA sıralamasına göre daha zayıf olduğu görülmekte. Türkiye bu grupta Belçikayı 2-0 yenip İsveç ile 0-0 berabere kalarak bir üst tura çıkmayı başarmıştı. Çeyrek finalde ise Portekiz'e yenilerek turnuvadan elenmişti. Euro 2008 de Türkiye'nin yer aldığı grupta DK sıralamasına göre Çek Cumhuriyeti ve İsviçre Türkiye'nin önünde yer almaktaydı. Diğer bir anlatımla, bu iki ülkenin gruptan çıkmaları daha fazla bir olasılıktı. UEFA sıralamasına göre ise Çek Cumhuriyeti ve Portekiz gruptan çıkacak iki ülke olarak görülmekte idi. Bahis şirketleri ise Türkiye'nin turnuvadaki şansını Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre'ye göre çok daha düşük bir olasılık olarak belirtmişlerdi, bakınız Tablo 2 ve 3.

Türkiye'nin Yunanistan'ın Euro 2004'te yaptığı gibi bir sürpriz yapıp yapmayacağı bilinmiyordu, fakat istatistiksel olmayan bazı değerlendirmeler yapıldığında da ise, çeyrek finallere katılması başarı olarak kabul edilebilirdi. Çünkü Türkiye'nin Euro 1996, Euro 2000

ve 2002 Dünya kupasında kazandığı uluslararası deneyimler böyle bir beklenti doğurmuştu. Fakat Türkiye, turnuvanın süpriz takımı olarak yarı finallere kadar çıkmayı başardı. Grupta Portekize yenilmesine karşın, İsviçre ve Çek cumhuriyetini sırasıyla 2-1 ve 3-2 yenerek bir üst tura çıktı. Çeyrek finalde Hırvatistan'ı penaltı atışlarında elledi. Yarı finalde ise Almanya'ya 2-1 elendi. Türkiye'nin bu başarısının yurtiçi futbol düzeyiyle orantılı olmadığı Tablo 2'den görülmektedir. Dolayısıyla bu başarının kalıcı olmayacağıda kuvvetle muhtemeldir. Unutmayalımki Yunanistan'ın süpriz Euro 2004 birinciliği Euro 2008'de hüsranla biterken. Yunanistan tüm grup maçlarında kaybetmiştir.

Sonuç

Yalnızca istatistiksel degerlendirmeler ile maç veya turnuva sonuçlarını tahmin etmenin mümkün olmadığı bir gerçektir. Maç sonuçlarının istatistikler tarafından değil sahada oynanan futbol ile belirlendiği de bir gerçektir. Aynı zamanda istatistiksel analizler futbolda başarının arkasında yatan temel etmenleri ve trendleri sayısal ve özet bir şekilde anlamamıza olanak verirler.

Bu makalede Euro 2008'i kazanan İspanya'nın aynı zamanda çok rekabetçi bir futbol ligine sahip olduğu istatistiksel olarak ortaya konmuştur. Dolayısıyla, yurtiçi futboldaki yüksek rekabet düzeyi aynı zamanda uluslararası başarıyıda beraberinde getirmektedir. DK sıralaması uluslararası futbol turnuvasını kazanacak ülke veya takımları belirlemede kullanılabilir. Örneğin Euro 2008 için bu ülkelerin Fransa, İspanya, Almanya ve Rusya olduğu sonucuna varılmıştı. Bu dört ülkeden üçü İspanya, Almanya ve Rusya aynı zamanda Euro 2008'de yarı finalde yer almışlardır. Çünkü bu ülkelerdeki yurtiçi rekabet düzeyleri diğer ülkelerden hayli yüksektir. Ayrıca DK sıralaması UEFA sıralamasına göre uluslararası başarıyı belirlemede daha iyi bir sonuç verdiğide görülmektedir, bakınız Tablo 2. Türkiye'nin Fransa'nın yerine yarı finalist olması ise süpriz bir sonuç olarak görülmektedir. Türkiye'nin bu tür turnuvalardaki başarısını tesadüflere veya süprizlere bırakmaması ve kalıcı hale getirmesi, yurtiçi futbol rekabet düzeyini geliştirici/artırıcı önlemleri almasına bağlıdır.

Referanslar

Halıcıoğlu, F. (2008) "Research into the prediction of the most likely winner of the Euro 2008 football tournament", yayınlanmamış makale / unpublished article.

Halıcıoğlu, F. (2005), "Forecasting the Professional Team Sports Events: Evidence from Euro 2000 and 2004 Football Tournaments", *International Research on Sports Economics and Production*, (Editör.) Gregory T. Papanikos, ss. 95-111, ATINER, Atina, Yunanistan. <http://ideas.repec.org/p/wpa/wuwpio/0508001.html>

Halıcıoğlu, F. (2005), "Can We Predict the Outcome of International Football Tournaments: the Case of Euro 2000", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt. 6, No.1, ss.112-122. <http://ideas.repec.org/p/wpa/wuwpmi/0503008.html>

Tablo 1 Euro 2008 Finalistlerinin DK degerlerine göre sıralanması

	Ülkeler	Uzun dönem DK	Ülkeler	Orta dönem DK	Ülkeler	Kısa dönem DK
1	Fransa	0.239	Fransa	0.238	Fransa	0.250
2	İspanya	0.251	İspanya	0.265	İspanya	0.272
3	Almanya	0.272	Almanya	0.279	Almanya	0.280
4	İsveç	0.283	İsveç	0.297	Rusya	0.282
5	Çek C.	0.304	Rusya	0.298	Çek C.	0.298
6	Romanya	0.306	Çek C.	0.300	İsviçre	0.302
7	Rusya	0.312	Romanya	0.305	İtalya	0.304
8	İtalya	0.314	Türkiye	0.317	Hollanda	0.305
9	Türkiye	0.322	Avusturya	0.323	Romanya	0.313
10	Portekiz	0.324	İtalya	0.324	İsveç	0.330
11	Avusturya	0.327	Portekiz	0.327	Türkiye	0.350
12	Polanya	0.328	İsviçre	0.338	Hırvatistan	0.355
13	Hollanda	0.342	Hollanda	0.341	Portekiz	0.361
14	İsviçre	0.348	Polanya	0.358	Yunanistan	0.368
15	Hırvatistan	0.374	Hırvatistan	0.396	Avusturya	0.381
16	Yunanistan	0.397	Yunanistan	0.396	Polanya	0.399

Notlar: 1. Uzun dönem DK degerleri 12 yıllık ortalamaları, orta-dönem DK degerleri 6 yıllık ortalamaları ve kısa dönem DK degerleri son bir yıl içindir.

2. DK degerleri için gerekli puan tabloları aşağıda belirtilen, internet adresinden alınmıştır.

<http://www.rsssf.com/histdom.html>

Tablo 2 Euro Finalistlerinin DK ve UEFA Sıralaması

Euro 1996	DK Sıralaması 1996	UEFA Sıralaması 1996	Euro 2000	DK Sıralaması 2000	UEFA Sıralaması 2000	Euro 2004	DK Sıralaması 2004	UEFA Sıralaması 2004	Euro 2008	DK Sıralaması 2008	UEFA Sıralaması 2008	
1	İngiltere	0.236	13	Fransa	0.173	2	İspanya	0.240	2	France	0.250	5
2	Almanya	0.257	1	İspanya	0.189	3	Fransa	0.263	1	Spain	0.272	2
3	Danimarka	0.264	9	Danimarka	0.197	9	İngiltere	0.294	7	Germany	0.280	3
4	İtalya	0.262	11	İsveç	0.276	13	Çek C.	0.297	6	Russia	0.282	17
5	Fransa	0.269	4	Almanya	0.284	4	Almanya	0.303	4	Czech R.	0.298	4
6	İspanya	0.271	5	Belçika	0.297	23	Rusya	0.334	16	Switzerland	0.302	27
7	Hollanda	0.315	8	Portekiz	0.302	12	Hollanda	0.337	3	Italy	0.304	1
8	Portekiz	0.328	12	İngiltere	0.306	10	İsviçre	0.340	24	Netherlands	0.305	8
9	Çek C.	0.331	7	Norveç	0.307	5	Portekiz	0.350	12	Romania	0.313	10
10	İskoçya	0.337	16	Romanya	0.317	6	İsveç	0.352	13	Sweden	0.330	16
11	Rusya	0.347	2	İtalya	0.326	11	Danimarka	0.373	9	Turkey	0.350	15
12	Hırvatistan	0.349	17	Türkiye	0.330	21	İtalya	0.375	8	Croatia	0.355	11
13	Romanya	0.366	11	Çek C.	0.334	1	Hırvatistan	0.383	14	Portugal	0.361	7
14	İsviçre	0.369	15	Hollanda	0.368	14	Letonya	0.392	26	Greece	0.368	6
15	Bulgaristan	0.378	14	Slovenya	0.393	27	Bulgaristan	0.431	20	Austria	0.381	43
16	Türkiye	0.401	18	Hırvatistan	0.443	7	Yunanistan	0.460	18	Poland	0.399	18

Notlar: 1. UEFA sıralamaları nisan ayları itibarıyladır.

Kaynak: <http://www.fifa.com/worldfootball/ranking>

2. DK için puan tabloları aşağıda belirtilen internet adresinden alınmıştır.

Kaynak: <http://www.rsssf.com/histdom.html>.

Tablo 3 Euro 2008'i kazanacak muhtemel ülke için yapılan bahisler

	888sport	Bet365	Coral	Ladbrokes	William Hill
Almanya	4	7/2	4	7/2	4
İspanya	6	6	6	6	11/2
İtalya	7	7	7	6	7
Portekiz	7	15/2	15/2	15/2	7
Fransa	8	8	17/2	8	15/2
Hollanda	12	12	12	12	12
Hırvatistan	12	11	12	12	12
Çek C.	14	12	14	14	12
Yunanistan	25	22	25	16	22
Rusya	28	28	25	33	28
İsviçre	20	22	25	25	22
İsveç	25	33	33	28	28
Romanya	40	40	40	33	40
Türkiye	50	33	50	33	40
Polanya	40	40	40	50	40
Avusturya	100	100	100	80	100

Kaynak: <http://euro2008betting.bestbetting.com/football/euro-2008/winner>

Erişim tarihi 27 Mayıs 2008